

DE ITALJOANDERS.

Het geboortecijfer is steeds buitengewoon hoog geweest in Italië. Trouwens de overbevolking staat dikwijls, o, ironie, in omgekeerde evenredigheid tot de onvruchtbare bodemgesteldheid van een land... En het Appenijns schiereiland kent veel barre rotsachtige hooglanden, schrale of dorre door de ongenadige zon verzengde vlakten...

"Mangare!..." Eten!... zuchten ganse streken.

Geen wonder dus dat Italië steeds veel uitwijkelingen geteld heeft. Thans werken duizende en duizende Italiaanse werklieden in onze koolmijnen van de Borinage, het Centrum, het Luikse, Limburg enz.

Vroeger, meer dan een halve eeuw geleden, ontving Oostende en de kust geregeld het bezoek van talrijke zwerfende Italianen, afkomstig uit Napels, Calabrië, Sicilië...

Voor al in de zomer trof men ze elk jaar in onze straten aan. We zouden deze uitheemse Italiaanse volkstypes hoofdzakelijk drieërlei kunnen indelen, volgens hun beroep of bedrijvigheid: 1° De orgeldraaiers, 2° De beeldjesleurders, 3° De roomijsverkopers.

De Orgeldraaiers.

De orgeldraaier was eigenlijk tweevoudig: de man en de vrouw. De man had gewoonlijk de eerste jeugd jaren

achter de rug te oordelen naar de rimpels, die donkere slag-schaduwen in zijn bruin getaand wezen legden. Middelbare grootte of liever eerder klein, zoals de meeste Italianen. Zijn kledij was effenaf sjofel en de slappe vilten hoed idem. Verder zwart haar en donkerbruine ogen. Een man zoals velen. En toch kon hij zelden zijn oorsprong loochenen...

De vrouw was dikwijls zijn vrouw, ofwel zijn dochter, ofwel een vrouw "tout court". Ravenzwart haar, schitterende gitogen, een warme door de zon verzengde huid. Ze droeg meestal een diep uitgesneden bloesje of jurk, een wijde gebloemde rok en een zwaar halssnoer in rood koraal. U stelt zich natuurlijk een soort gitane voor? Mij wel... En toch was er een onderscheid... Nog iets: Ze was doorgaans mooi. Alhoewel haar mooiheid meer in haar losse gebaren en soepele bewegingen lag dan in haar trekken of lichaamsbouw...

Het orgel was een klein buffetpiano stevig met riemen op een karretje gevestigd. Het karretje werd gewoonlijk door de man voortgetrokken. De vrouw duwde alsdan weliswaar aan het achterdeel. Ik heb ook af en toe een kleine trekhond zien meesjorren. Niet dat de vracht zo bijzonder zwaar was. Hoegenaamd niet. Maar, voilà, het waren Italianen voor wie de minste inspanning een lastige karwei betekende...

Dit draaiorgel was geen blaasinstrument. Het was wel degelijk een piano en de noten werden onverdraaglijk gelijk gemeten op de metalen snaren van het tuig gehamerd. Een echte onuitstaanbare marteling voor het oor. Laat staan nog voor de "Tonkinoise" of de "Matchiche"!... Doch de serenade van Toselli en de Wener walsen van de drie Straussen!... Genadige hemel, waar hadden wij het verdiend? Gelukkig strekte het repertorium niet verder!...

En zo ging het straat in, straat uit, de ganse stad door, randwijken inkluis... De vrouw liet haar tamboerijn rinkel en wipte lenig van deur tot deur om eventueel de centen te ontvangen...

De oorlog van '14 riep waarschijnlijk de orgeldraaiers naar hun land terug?

De Beeldjesleurders.

Ik moet hier herhalen hetgeen honderden reeds vóór mij gezegd en geschreven hebben : in ieder Italiaan steekt er een dilettanten kunstenaarsziel. Hij zij beeldhouwer, schilder, muzikant, zanger, toneelspeler of wat weet ik al?

Ik heb de gelegenheid gehad veel Oostendse huizen te bezoeken. Van de rijkste herenhuizen tot de nederigste appartamentjes. Ik mag niet onbescheiden zijn en wil me dan ook niet uitlaten over de kunstsmaak van mijn stadgenoten. Wel mag ik getuigen dat er een beetje overal onbeduidende gipsbeeldjes piano's, buffetten of schoorsteenmantels ontsieren . . . De bustes van Beethoven, Mozart, Wagner, Dante en Francesca da Rimini . . . worden er het meest aangetroffen. Af en tijd weleens een groter beeld : de Venus van Milo, de schijfwerper van Myron, de stervende Gladiator enz. Doch vooral ziet men er "plaasteren" schalen op voetstuk, vazen met guirlandes, Romeinse kruiken enz.

Dit alles zijn herinneringen uit de verre tijd der Italiaanse beeldenfabrikanten, die alsdan te Oostende woonden, er hun gipsbeeldjes maakten om ze vervolgens aan de man te brengen . . .

Ik heb hun schamele ateliers gekend in de Lijndraaiersstraat, op het Hazegras, op het hospitaalkwartier, ja, zelfs op het Kroontje . . .

Er was een tijd om de beeldjes te gieten en een seizoen om er mee te leuren en te venten . . .

Ik zie ze nog deze armoedige artisten : één of een paar beeldjes in de linkerhand en een grote wit en blauw geruite linnen zak aan de rechterschouder? In die zak, zorgzaam in papier gewikkeld, andere beeldjes en kruiken. Is het loutere verbeelding van mijnentwege, maar me docht dat deze ven-

ters er nog kleiner uitzagen dan de andere Italianen? Misschien kwam dit alleen door hun gedrongen houding? Ze waren begrijpelijk steeds als het ware met rijk bestoven. Ze spraken zacht met fluisterstem en bezaten een engelen-geduld. Ze wekten in elk geval meer vertrouwen dan de Tjoek-Tjoeks, waarover ik misschien ook nog te spreken heb . . .

“ — Of ze soms de “ Victoire de Samothrace ” niet hadden? ”

“ Si, si . . . ” In elk geval ze konden het gewenste beeld maken. Ze droegen trouwens de afbeeldingen van alle Griekse en Romeinse meesterwerken op zak . . .

Ja, die kereltjes kenden evengoed of oneindig beter nog hun kunstgeschiedenis dan wij, leerlingen van retorika . . .

De Roomijsverkopers.

Ik zal niet beweren dat de Italianen het roomijs uitgevonden hebben. Noch dat zij het verbruik van “ crème à la glace ” bij ons hebben ingevoerd? Nochtans denk ik dat de eerste roomijskarretjes voortgeduwd werden door Italianen over onze hobbelige straatstenen? Alsook dat de eerste verkoopsters of dienststers Italiaanse meisjes waren? . . .

De koning van de roomijsverkopers was zonder enige twijfel een zekere Jean Di Michele. Hij had zijn vaste standplaats op de Grote Markt, rechtover de Bank van Brussel. Velen zullen zich nog zijn indrukwekkend, rollend kraam herinneren? In mooi licht eikenhout, overvloedig gebeeldhouwd en steeds netjes geboend. En hoe glommen de koperen deksels van de potten! . . De andere smalle waggelende karretjes van niemendal vermeden beschaamd deze te schitterende mededinging, om zich op wijkpleintjes op te stellen. . . Maar de meisjes? Door de band schenen ze zuivere beeldjes ergens uit de omlijstingen ontvlucht van weergaloze schilderijen van Italiaanse meesters . . . Tenminste zo beweerden wij, dwepende geestdriftige ateneumstudentjes! . .

... ..

Waar dat Italiaanse volkje woonde? Sommigen sliepen in het "Droog Logiest" in de Sint Paulusstraat. Want, twijfel er geen ogenblik aan: het "Droog Logiest" heeft werkelijk bestaan...

Verder op armoedige mansardes, hier en daar... Of in woonwagens, die op een verloren plein stonden, naast de "Barlekoten", bijvoorbeeld...

De Italjoanders ontmoetten zich liefst in de herberg, tevens danszaal, "D'Oede Zoale" in de kleine Kaaistraat, thans Pastor Pijpestraat. Zo verzekerden mij zeer oude eerbied- en gelovenswaardige Oostendenaars...